

Litteratur.

IVAR TRÄGÅRDH: **Människan och djurvärlden.** Populära skisser. — P. A. Norstedt & Söners förlag. Stockholm 1923. 158 sid., 60 illustr. Pris häft. 3,75 kr., inb. 4,75 kr.

Genom den nyss utkomna boken med ovanstående titel har förf., prof. IVAR TRÄGÅRDH, med ens erövrat en bemärkt plats bland våra icke alltför talrika populärzoologiska skribenter. Det lilla arbetet är synnerligen lättläst, väl skrivet, intressant och underhållande. Det ämne, som behandlas, är även av den beskaffenhet, att det troligen skulle intressera och måhända även omvända åtskilliga av dem, som pläga betrakta zoologi som en mindervärdig vetenskap och såsom intresselös med förakt ignorera all zoologisk litteratur.

Människans förhållande till den omgivande naturen, i detta fall djurvärlden, erbjuder icke blott stort intresse från rent zoologisk eller kulturhistorisk synpunkt, det är även av praktiska skäl av vikt, att vi lära känna våra fiender och vänner bland insekter och övriga lägre djur, detta såväl av ekonomiska som sanitära orsaker.

Prof. TRÄGÅRDH's bok lämnar en god överblick över åtskilliga på detta område i utlandet gjorda undersökningar. Större delen av arbetet behandlar, delvis i nära anslutning till de bekanta, förtjänstfulla studierna av KELLER, våra viktigaste husdjur, bl. a. deras tämning och särskilt den roll de spelat i antikens och även senare tiders religiösa föreställningar. Den moderna uppfattningen rörande människans utveckling och ställning till aporna beröres i korthet i ett inledande kapitel; herefter följer en redogörelse för de stora landdäggdjurens utrotande och de olika åsikter, som beträffande denna fråga gjort sig gällande. Modegalenskapens sorgliga betydelse för utrotandet av vissa fåglar blir även föremål för behandling.

Bokens senare del rymmer inom kapitlen »Människan och livets väv» och »Våra farligaste fiender bland djuren» vissa entomologiska problem av stort intresse, bl. a. en redogörelse för den s. k. biologiska kampmetoden. Vi få här läsa om fruktflugans härjningar och artens beklagliga tendenser att vilja sprida sig över hela det tropiska området samt SILVESTRI'S jakt efterflugans parasiter; om hur trädgårdsnunnan genom en olyckshändelse blev lössläppt i Nordamerika och där anställde oerhörda skador; om den framgångsrika kampen mot orangesköldlusen i Kalifornien med tillhjälp av den dit importerade lilla nyckelpigan *Novius cardinalis*; om sockerrörsviveln på Hawaii samt MUIR'S långa och äventyrliga färd, vilken gick ut på att söka reda på vivelns hemland och fiender och efter stora ansträngningar kröntes med framgång. I slutkapitlet kommer förf. in på husmusens och de båda husrättornas historia samt den visserligen obehagliga men skenbart oskyldiga husflugans långa syndaregister, bl. a. såsom spridare av tyfoidfebern. Loppans, lössens och vägglusens levnadssaga och parasitiska vanor få vi till sist även en inblick i. Här, liksom överallt i sin bok, framträder förf. som en kunnig popularisator, vilkens arbete är väl vårt ett studium.

O. Lundblad.

Danmarks Fauna. 26. V. HANSEN. Biller. V. Aadselbiller, Stumpbiller m. m. Larverne ved K. HENRIKSEN. G. E. C. Gads Forlag. København 1922. 119 Afbildninger.

Den nu utkomna boken behandlar en liten del av den stora grupp polyphaga skalbaggar, som brukar benämnas *Staphylinoidea*. Bland hit-

hörande familjer är *Staphylinidæ* den ojämförligt största. Då emellertid denna familjs danska arter nyligen ha bearbetats av J. P. JOHANSEN i hans redan klassiskt vordna verk »Danmarks Rovbiller», förbigås de av HANSEN, vilken däremot i här anmälda del av Danmarks fauna lämnar en synnerligen förtjänstfull framställning av övriga hithörande, i Danmark representerade familjer, nämligen *Pselaphidæ*, *Scydmanidæ*, *Silphidæ*, *Clambidæ*, *Leptinidæ*, *Corylophidæ*, *Sphæridæ*, *Ptiliidæ* (*Trichopterygidæ*), *Scaphidiidæ* och *Histeridæ*.

Texten är utförlig med långa artbeskrivningar; hannens speciella kännetecken framhållas särskilt. Figurerna äro talrika och instruktiva.

Förutom de av litet var kända dödgrävorna och skinnarbaggarne, vilkas bestämning ej stöter på några svårigheter, bearbetas i föreliggande häfte en ej ringa del av pygméerna bland skalbaggarne, vilka för ickespecialisten äro svåra att bestämma och vilkas biologi även fackmännen i hög grad försummat att studera, ehuru dessa småkryp otvivelaktigt i flera avseenden äro högst intressanta. Arbetet lämnar säkert en god ledning även vid bestämning av svenskt material och kan därför rekommenderas åt våra coleopterologer. HENRIKSEN's larvbeskrivningar visa, hur ytterst litet vi känna rörande hithörande arters larver, och att här ett rikt fält finns för kommande studier.

Boken avslutas med en ekologiskt uppställd översikt över arterna, som kan vara av ett visst värde vid uppsökandet av de talrika och på mycket olikartade lokaler levande formerna.

O. Lundblad.

Die europäischen Bienen (Apidæ). Das Leben und Wirken unserer Blumenwespen. — Von Prof. Dr. H. Friese. Mit 33 farbigen Tafeln und 100 Abbildungen im Text von Adolf Giltch in Jena. — Berlin und Leipzig 1923. Walter de Gruyter & Co.

Arbetets sista häfte, som nu utkommit, ger en översikt av parasitbiens sista släkten och av de övriga hos bien parasiterande djur, varvid vridvingarne (*Strepsiptera*) räknas till skalbaggarne. Därefter följer ett kapitel anvisningar för samlande och preparering av bin och deras bon samt till sist som bihang två populära föredrag: »Das Erwachen des Frühlings» och »Was Mutter Natur erzählt». Det hela avslutas med sakregister samt de sista 8 färgplanscherne. Hela arbetet kommer på 28 kronor, ett pris som för en i Tyskland utgiven bok kanske kan kallas högt, men som i förhållande till den gedigna utstyrseln och de vackra planscherne tämligen säkert ej hade kunnat hållas av ett svenskt förlag. Ett lika vederhäftigt arbete över dessa till namnet så väl, men i verkligheten så obetydligt kända insekter torde vi ej kunna vänta oss på länge, så att boken bör verkligen anbefallas alla för naturen intresserade.

A. Roman.